

Novella Egy csésze fekete

saecoadmin, 2014, szeptember 29 - 13:42

Egy csésze fekete

Az életben sokszor megbántottam azt, akit nagyon szerettem. Az efféle vétek olyan, mint a szentlélek ellen elkövetett bűn; sem ezen, sem a túlvilágon nem nyer bűnbocsánatot. Sem eltörölni, sem elfeledni nem lehet. Néha hosszú évekig csendben van, mintha kihunyott volna a szívben, mintha elveszett, eltűnt volna a nyugtalan életben. Egyszer csak azonban az öröm percében, vagy éjnek idején, mikor az ember rossz álomból riad fel, a súlyos emlékezés ráhull a lélekre, felsajdul benne s olyan erővel égeti, mintha abban a pillanatban követte volna el a bűnt. Minden más emléket könnyen elkergethetünk, mosollyal vagy jótét gondolatokkal – ezt azonban nem űzhetjük el. A sötét árny örökké ott marad a szíven.

Az ember örömet árántaná saját magát: „Hiszen ez nem is úgy történt! Nyugtalan agyad a napos oldal árnyékából is sötét éjszakát csinál! Jelentéktelen semmiség volt az egész; hétköznapi eset, amilyen reggeltől estig százával, ezrével előfordul!”

A vigasz csalfa: az ember saját maga is keserűséggel érzi, hogy csalfa. A bűn bűn marad, akár egyszer, akár ezerszer követtük el, akár naponta, akár pedig még nem is tudunk róla. A szív nem büntető törvénykönyv, hogy a kihágást a büntettől, a gyilkosságot az emberöléstől megkülönböztesse. A szív tudja, hogy „aljas ember a tekintetével ö, a hős pedig karddal”, s hamarabb bocsátja meg a kardot, mint a tekintetet. De nem is katekizmus a szív, hogy a halálos és bocsánatos bűnök között különbséget tegyen; hogy szóban és külső jelben megkülönböztesse őket. A szív igazságos és tévedhetetlen bíró. A titkos és szinte öntudatlan mozdulatból ítél és ítélkezik egy futó tekintetből, melyet senki sem vett észre, a kimondhatatlan s a homlokon alig felvillanó gondolatból; sőt mi több, egy kopogtatásból, egy lépésből, egy kortynyi teából. A katekizmusban nagyon kevés bűn van feljegyezve, s azok sem főbűnök. Ha a szív lenne a gyóntatóatyja – a gyónás hosszú volna és rettenetes!

Megbocsátható az a bűn, amely szóban elmondható, s bűnbocsánattal eltörölhető. De súlyos és túlságosan súlyos s az élet utolsó pillanatáig véres az a bűn, amely csupán mint emlék maradt a szívben, szavak nélkül és alaktalanul. Az ember csak önmagának gyónja meg ezt a vétket, ha álmatlanul mered az éjszakába s ha mellén nehezebb a paplan, mint a kő.

„Nem loptam s nem is gyilkoltam, nem is paráználok: az én lelkem tiszta!”

Hazug! Hát nem hámoztál-e almát, miközben az éhes ember mellett elhaladtál s röstelkedés nélkül néztél rá? Rosszabb volt ez, mintha loptál, gyilkoltál vagy paráználoktál volna! A szív, ez az igazságos bíró, hamarabb megbocsát a gyilkosnak, aki a vesztőhelyre indulóban megsimogatott egy síró gyermeket, semmint neked, a tisztának! Mert a szív nem ismeri sem a jelentéktelen semmiségeket, sem a paragrafusokat...

Tizenöt esztendővel ezelőtt hazamentem s három hétig otthon maradtam. Egész idő alatt nyomasztó hangulat uralkodott rajtam. A házunk sivárnak rémlett, valamennyiünkben volt valami súlyos, visszataszító, mintha nyirkos árnyék nehezedett volna ránk.

Az első éjszaka a szobában aludtam; többször is felébredtem, és láttam, hogy édesanyám felkel az ágyból, és az asztalhoz ül. Csendben, mozdulatlanul ült, mintha aludna; tenyerét homlokára szorította, fehér arca ragyogott, holott az ablak csukva volt, s odakünn sem holdfény, sem csillagfény nem világított. Figyelmesen hallgatóztam, s mindjárt tudtam, hogy nem az alvó lélegzetvételét hallom, hanem nehezen visszafojtott, csukló zokogását. Fejemre húztam a takarót; de a paplanon át, sőt még álmomban is hallottam anyám nehéz sírását.

A padlásra költöztem a szénára. Meredek, töredezett, létrához hasonló lépcsőfeljárón kúsztam fel szállásomra. A szénában fekhelyet készítettem magamnak, s az ajtó előtti kis térségre asztalt helyeztem. Ablakom egy szürke, repedezett falra nézett. Kedvetlenül, nyomasztó hangulatban és sötét gondok közepette írtam első szerelmes elbeszélésemet. Erőszakkal tereltem gondolataimat a fehér országutakra, a virágba borult rétekre és illatozó mezőre, hogy ne lássam magamat és az életemet.

Aztán egyszerre nagyon megkívántam a feketekávét. Nem tudom, hogy jutott eszembe; megkívántam. Lehet, csupán azért, mert tudtam, hogy odahaza még kenyér sincsen, nemhogy kávé. Az ember gonosz és könyörtelen az elképzeléseiben. Édesanyám kerekre tágult, ijedt szemmel nézett rám, és semmit sem válaszolt. Siváran és rosszkedvűen, egyetlen szó és köszönés nélkül mentem vissza a tető alá, hogy tovább írjam, hogyan szerette egymást Milán és Bréda, s milyen nemes, boldog és jókedvű teremtések voltak.

„Kart karba öltve, fiatalon, a reggeli nap fényözönében, harmatban megmosdatva...”

A lépcsőn halk lépteket hallottam. Édesanyám jött; lassan és biztos léptekkel haladt, kezében egy csésze feketét hozott. Most emlékszem: soha az életben nem volt olyan szép, mint abban a pillanatban. Az ajtón át beragyogott a déli napfény sugara, egyenesen az édesanyám szemébe; még nagyobb s még tisztább volt ez a szem, a mennyei fény tükröződött belőle, a mennyei jószág és a mennyei szeretet. Ajkán olyan mosoly ült, mint az örömteli meglepetést hozó gyermekén.

Én pedig megfordultam, s kaján hangon azt mondtam:

- Hagyjon békén!... Már nincs kedvem hozzá!

Még nem ért fel egészen, csupán derékig láttam. Mikor a szavamat meghallotta, szeme sem rebbent; csak a csészét tartó keze remegett meg. Rémülten nézett rám, szemében kialudt a fény. Szégyenemben arcomba csapott a vér, gyors léptekkel felé indultam.

Novella Egy csésze fekete

Saeco-Keszthely webhelyen lett közzétéve (<https://saecokeszthely.hu>)

- Adja ide, édesanyám!

Elkéstem, szemébe már nem tért vissza a fény, sem ajkára a mosoly.

Felhajtottam a kávé, s vigasztalódtam:

„Majd este megmondom neki azt a szót, azt a kedveskedő szót, amivel adósa maradtam, s hallgatásommal elárultam szeretetét.”

De nem mondtam ki azt a szót sem este, sem pedig másnap, sőt még a búcsú percében sem.

Három vagy négy évvel később, idegenben, egy idegen asszony csésze feketét hozott szobámba. Összerezentem akkor, s valami olyan erősen a szívembe szúrt, hogy csaknem felkiáltottam fájdalommban. Mert a szív igazságos bíró, s nem ismer jelentéktelen semmiségeket.

Csuka Zoltán fordítása

Forrás: A szlovén irodalom kistükre

- [Szakmai blogok](#) [1]

Weboldalunkat mobil eszközökön történő megjelenítésre is optimalizáltuk. Támogatott böngészők: [Firefox](#), [Google Chrome](#), [Opera](#).

[Webmester](#)

Forrás webcím: <https://saecokeszthely.hu/content/novella-egy-cs%C3%A9sze-fekete>

Hivatkozások:

[1] <https://saecokeszthely.hu/blog>